

INDEKRIMPENERWAARD

Rijksmonument

monumentenregister.cultureelerfgoed.nl

Gemeentelijk monument

erfgoedregistratie.nl

indekrimpenerwaard.nl/monument

historischeverenigingschoonhoven.nl

stadswandelingschoonhoven.nl

borden in Schoonhoven

Voormalige sigarenfabriek

Oorspronkelijk een pakhuis, in 1893 door J.W. Valk verbouwd tot sigarenfabriek. In 1906 weer verbouwd en uitgebreid. Dit was de grootste sigarenfabriek in Schoonhoven met circa 125 werknemers. In 1952 is het bedrijf opgeheven.

IN DE KRIMPENERWAARD

Markthal

De ruimte onder het stadhuis is als markthal gebouwd. Later is deze ruimte o.a. gebruikt voor opslag en als gijzelkamer. Na de restauratie van 1927-1929 in gebruik genomen als secretarie. De twee kopjes in de boog symboliseren de functie van de burgerlijke stand.

IN DE KRIMPENERWAARD

Lange Weistraat 3-5

51.94444817718883, 4.852518635434825

Stadhuisstraat 1

51.94534089950943, 4.8520943675781725

Stadhuis

De eerste steen werd gelegd in 1452. Oorspronkelijk met gotische ramen en kantelen. Grondige restauraties in 1775 en 1927-1929. Carillon uit 1775 van de Leuvense klokkengieter A.J. van der Gheyn. In 1963 uitgebreid van 37 tot 50 klokken, deels van dezelfde klokkengieter en deels afkomstig uit een toren in Maastricht.

IN DE KRIMPENERWAARD

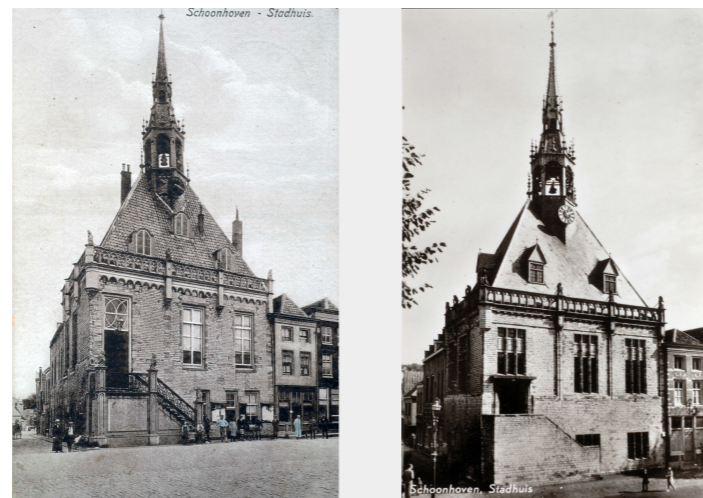

Joodse synagoge

Het 16e-eeuwse koopmanshuis 'Brandenburgh' werd verbouwd tot Joodse synagoge met mikwe (ritueel bad) en in 1838 ingewijd. Nieuwe voorgevel uit 1868. Op de voormalige vrouwengalerij is sinds 1952 een expositie van antiek Schoonhovens zilver.

IN DE KRIMPENERWAARD

Haven 43

51.945263656004386, 4.851972636713887

Haven 13

51.944449280683884, 4.852028131649857

Spaanse Kazerne

Gebouwd als pakhuis in de tweede helft van de 17e eeuw. De naam van deze kazerne komt waarschijnlijk vanwege de legering van Spaanse hulptroepen tijdens de inval van de Fransen in 1672 in dit gebouw.

IN DE KRIMPENERWAARD

Hier werd geboren de beroemde geneeskundige **Reinier de Graaf**

Schoonhoven 30-7-1641 - Delft 17-8-1673

Groot ontleedkundige en onderzoeker op het gebied van de fysiologie van de alvleesklier, het clysteren, de bloedtransfusie en de voortplanting (de Graafse follikels).

IN DE KRIMPENERWAARD

Havenstraat 30

51.94430472234363, 4.850073277170266

Haven 62

51.945425860883944, 4.851585953118745

Stadskorenpakhuis

Door mislukte oogsten en hongersnood besloot het stadsbestuur in 1556 tot de bouw van dit stadskorenpakhuis. Dit pakhuis is voorzien van een vroegrenaissance gevelsteen met stadswapen. De begane grond deed dienst als stadsschool.

IN DE KRIMPENERWAARD

Watertoren

Gebouwd in 1901 in chaletstijl als eerste watertoren in de Krimpenerwaard. Ontwerp van F.A. de Jongh. In de kruisvormige onderbouw bevonden zich de pompinstallatie en de machinistenwoning. Hoogte 50 meter.

IN DE KRIMPENERWAARD

Koestraat 72

51.94582947633783, 4.850651187732789

Bij de Watertoren 23

51.94397138314285, 4.847928577731074

Voormalige herberg

De tot twee woonhuizen omgebouwde herberg Belle Vidère dateert uit de 16e eeuw. Na de sloop van de Vrouwenpoort in 1862, waar de herberg tegenaan stond, kreeg het de opvallende kopgevel. Lange tijd was dit de grootste herberg in de Krimpenerwaard.

2454/15

IN DE KRIMPENERWAARD

Weeshuis

Weeshuis uit 1863 als vervanging van een eerste weeshuis uit 1581. Uit de nalatenschap van Barend van Hoeff gerealiseerd. Ontwerp van C. Verhey uit Ameide. Als weeshuis in gebruik geweest tot aan de Tweede Wereldoorlog.

2454/11

IN DE KRIMPENERWAARD

Voorhaven 10

51.943456562340366, 4.850803028241275

Koestraat 80

51.94614677763611, 4.850591166432551

Grote of Bartholomeüskerk

Onderste deel van de toren dateert uit de 15e eeuw. Het deel daarboven 17e en 18e eeuw. Het schip en dwarsschip zijn tussen 1925 en 1932 ingrijpend gerestaureerd. Hier ligt Olivier van Noort (1558-1627) begraven, de eerste Nederlander die om de wereld zeilde.

IN DE KRIMPENERWAARD

Het Gouden Hoofd

Het Gouden Hoofd werd al in 1449 vermeld. In de eerste helft van de 17e eeuw is het verbouwd door baljuw Hugo Blomvliet. Zijn wapen staat boven het poortje achter het huis. Geboortehuis van Han van der Kop (1903-1934), een kunstschilder die in 1931 de prestigieuze Prix de Rome won.

IN DE KRIMPENERWAARD

Haven 84

51.94626258892232, 4.851502198299628

Tol 9

51.943901381628656, 4.852086448733914

Veerpoort

Van de vijf stadspoorten bleef alleen deze bewaard om zijn functie als waterkering. Gebouwd in 1601 bij de modernisering van de vestingwerken. Uniek om zijn rijke decoratie in Hollandse renaissancestijl.

IN DE KIMPENERWAARD

Waaggebouw

Al in 1356 is er een waag. De huidige waag stamt uit 1616-1617. In 1758 zijn overstekken verbreed, metselwerk verhoogd en hardstenen ionische kolommen aangebracht. Dit was om een derde weegschaal te plaatsen, waar grote hoeveelheden hennep op werden gewogen.

IN DE KIMPENERWAARD

Buiten de Veerpoort

51.94304814113734, 4.852916910593083

Dam 9

51.94679052429103, 4.851676587398977

Rijksmonument

Havenkazerne

Op de plaats van het St. Elisabethsklooster werd hier in 1627 het arsenaal gebouwd. Na opheffing van Schoonhoven als vesting is dit pand in gebruik als school en pakhuis. In 1862 is het verbouwd en vergroot tot kazerne. Het garnizoen vertrok in 1966. Sinds 1978 is het een museum.

IN DE KRIMPENERWAARD

Algemene Begraafplaats

Vanaf 1 januari 1829 mocht er niet meer begraven worden in kerken en is de begraafplaats aangelegd op een bastion van de in 1816 opgeheven vesting. In 1857 werd de hardstenen poort gebouwd. De huisjes dienden als opslag voor de doodgraver en als lijkenhuisje.

IN DE KRIMPENERWAARD

Kazerneplein 4

51.94714372945291, 4.851805224890816

Wal 7

51.94349714795488, 4.854723348355013

Stenen beer met monnik

Rijksmonument

Deze beer (keermuur) overbrugde het verschil in waterhoogte tussen de Lek en de lager gelegen polder. De puntige bovenkant en de ronde monnik of pop maakte het onmogelijk de vesting binnen te dringen. De kaart van Blaeu uit 1649 toont twee monniken, net als in Nieuwpoort. Vóór 1590 stond hier de Williger- of Langerakerpoort als één van de vijf stadspoorten.

IN DE KRIMPENERWAARD

Militair verblijfsgebouw

Rijksmonument

Gebouwd in 1876 als kantine voor de Havenkazerne. Van 1925 tot 1956 was hier de Rijkskweekschool gevestigd. Daarna was het in gebruik voor de Vakschool en later werd het een Dienstencentrum voor ouderen.

IN DE KRIMPENERWAARD

Lekdijk oost

51.94440436036609, 4.854933987220896

Doelenplein 12

51.947088483803476, 4.852725975806664

Stadsdoelen

Gereed in 1783 als vervanging van een 17e-eeuws doelenhuis. In 1787 bracht Wilhelmina van Pruisen hier de nacht door na haar aanhouding in Vlist.

Na opheffing van de stadsschutterij heeft het gediend als kostschool, kantongerecht, waarborgkantoor en belastingkantoor.

IN DE KRIMPENERWAARD

Rechthuis

Dit rechthuis uit de 18e eeuw werd door de laatste Heren van Willige Langerak gebruikt als jachthuis. Een deel van het huis was van 1923 tot 1942 als raadzaal van de gemeente Willige Langerak in gebruik.

IN DE KRIMPENERWAARD

Doelenplein 1

51.94726253481351, 4.85311387557002

De Montignylaan 28

51.94413811245642, 4.861480326411963

Rijksmonument

N.H. Kerk Willige Langerak

In de 13e eeuw stond in Willige Langerak al een kerkje. De toren van de huidige kerk stamt uit 1627 en is in 1978, 1990 en 2012 gerestaureerd. Het schip is beschadigd in 1672, het Rampjaar, en herbouwd in de 18e eeuw. In 1838 is het schip vergroot.

2454/09

IN DE KRIMPENERWAARD

Rijksmonument

Voormalige smederij

Representatief voorbeeld van een werkplaats van een goud- en zilversmid uit de 19e eeuw.

Met de typische kenmerken van zo'n werkplaats: veel en hoge ramen.

Het pand heeft een 17e-eeuwse kern.

2454/14

IN DE KRIMPENERWAARD

WILLIGE LANGERAK, Ned. Herv. Kerk

De Montignylaan 18

51.94479721381977, 4.860868435433678

Oude Haven 28

51.94757523564807, 4.851321999618509

Rijksmonument

Voormalige kruiskapel

Gebouwd in 1518 als vervanging van de buiten de stadsmuren gelegen Heilige Kruiskapel.

Verbouwd tot woonhuis in 1637-1638.

In de zijmuur zijn in het metselwerk de gotische spitsboogramen van de kapel nog te herkennen.

INFORMATIE

2454/20

IN DE KRIMPENERWAARD

Gemeentelijk monument

Joodse begraafplaats

In 1767 kocht de Joodse Gemeente grond voor een eigen begraafplaats, die werd uitgebreid in 1867. De laatste begrafenis vond plaats in 1964. Er zijn 55 grafstenen maar veel meer mensen liggen hier begraven.

INFORMATIE

2454/03

IN DE KRIMPENERWAARD

Koestraat 101 / Kruissteeg

51.94752803291815, 4.850508857535129

Nes 17

51.94556610827372, 4.854303133407056

Gemeentelijk monument

Stationsgebouw

Voormalig stationsgebouw met dienstwoning uit 1913. Tussen 1914 en 1942 eindstation van smalspoor Gouda - Schoonhoven. De lijndienst werd geëxploiteerd door de Staatsspoorwegen. De Duitse bezetter ontmantelde het spoor en voerde het volledige materiaal af.

IN DE KIMPENERWAARD

Rijksmonument

Stadsmuur

Overblijfsel van een tuinmuur, gebouwd op de resten van de stadsmuur uit het eerste decennium van de 14e eeuw. De loop van de stadsmuur met torens is met afwijkende stenen in de bestrating gemarkeerd.

IN DE KIMPENERWAARD

Stationsplein 1

51.94939864897645, 4.849756853053669

Havenstraatse wal

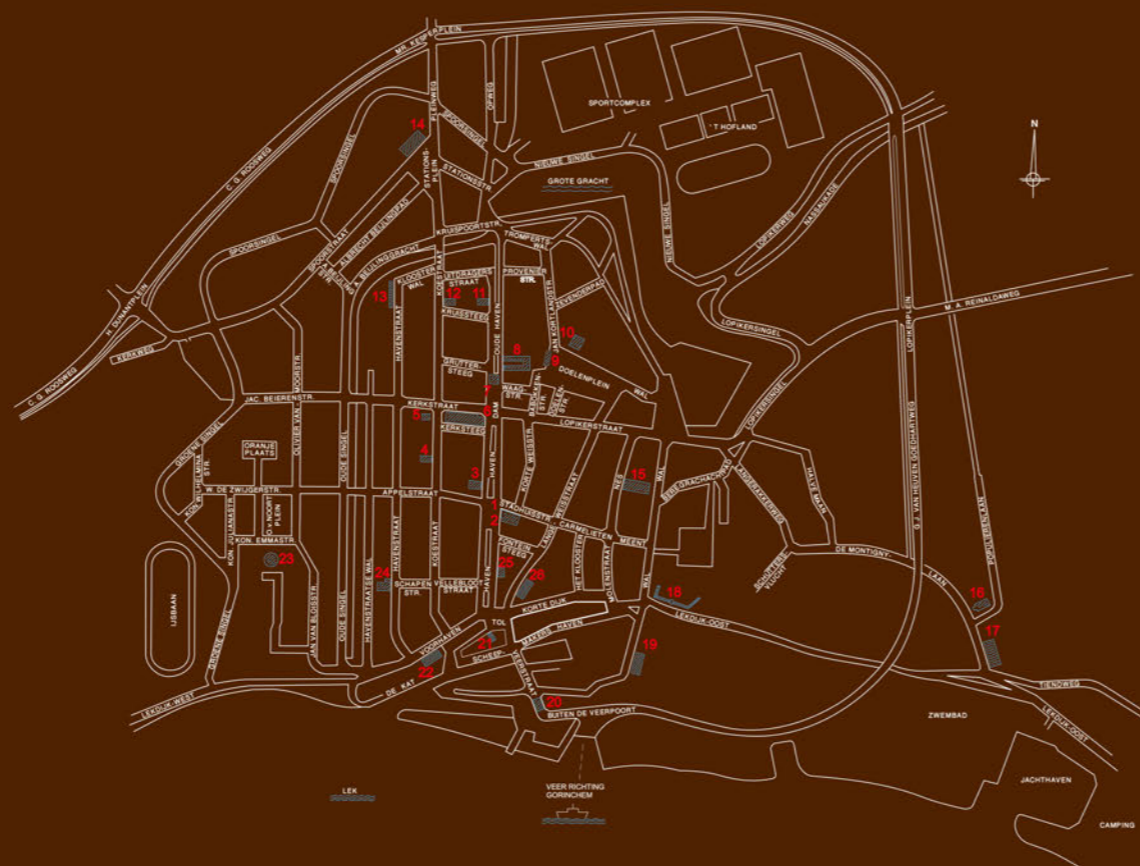
51.947617678243894, 4.849222155109827

Stadhuisstraat

51.94534862385235, 4.851990538318721

SCHOONHOVEN DE ZILVERSTAD

- 1 MARKTHAL
- 2 STADHUIS
- 3 REINIER DE GRAAF
- 4 STADSKORENPAKHUIS
- 5 WEESHUIS
- 6 GROTE OF BARTHOLOMEÛSKERK
- 7 WAAGGEBOUW
- 8 HAVENKAZERNE
- 9 MILITAIR VERBLIJFSGEBOUW
- 10 STADSDOELEN
- 11 VOORMALIGE SMEDERIJ
- 12 VOORMALIGE KRUISKAPEL
- 13 STADSMUUR
- 14 STATIONSGEBOUW
- 15 JOODSE BEGRAAFPLAATS
- 16 N.H. KERK WILLIGE LANGERAK
- 17 RECHTHUIS
- 18 STENEN BEER MET MONNIK
- 19 ALGEMENE BEGRAAFPLAATS
- 20 VEERPOORT
- 21 HET GOUDEN HOOFD
- 22 VOORMALIGE HERBERG
- 23 WATERTOREN
- 24 SPAANSE KAZERNE
- 25 JOODSE SYNAGOGE
- 26 VOORMALIGE SIGARENFABRIEK

Schoonhoven ontstond al in de 13e eeuw op de grens tussen Holland en Utrecht. De Heren van Schoonhoven waren machtige edellieden, die op hun kasteel hof hielden. Haar grootste bloei kende de stad in de 14e eeuw, toen het belangrijkste Hof in Holland daar gevestigd was.

Schoonhoven was een vestingstad en werd herhaaldelijk belegerd. In 1572 namen de Geuzen de stad in, in 1575 de Spanjaarden. Van 1582 tot 1601 werden de vestingwerken verbeterd. De stad kende vijf stadspoorten. In 1672 lag de stad in de waterlinie tegen de Fransen en werden er nog vijf bastions aangelegd.

Tussen 1573 en 1795 was Schoonhoven de tiende stemhebbende stad in Holland, de stadsregering was bij het landsbestuur betrokken.

In de stad waren brouwers, leerlooiers, tapijtwevers, pijpenmakers, koekenbakkers. De stad stond bekend om zijn zalmvisserij en Fonteynkoek. Er was een scheepswerf en er werd handel in hennep gedreven. In de 15e eeuw behoorde een vloot van dertig binnenschepen hier thuis. Met boeiers werd er naar de Somme en Seine gevaren.

In de 18e eeuw kwamen er koperslagers en zilversmeden. Die laatsten kregen landelijke bekendheid. Er werden vooral sieraden voor klederdrachten gemaakt. Eind 19e eeuw richtten zilversmeden de Teekenschool op, die uitgroeide tot de Vakschool voor goud- en zilversmeden.

Schoonhoven heeft eeuwenlang een garnizoen gekend. Tussen 1862 en 1922 lag de Artillerie Instructie Compagnie in de Havenkazerne. Na de Tweede Wereldoorlog tot 1967 was hier het depot van het Regiment van Heutsz gevestigd.

In 1857 kreeg Schoonhoven een geregelde stoombootverbinding met Rotterdam. Tussen 1914 en 1942 was er een treinverbinding met Gouda.

INFORMATIE

2454/35

IN DE KRIMPENERWAARD

